

MADE IN HOLLAND JOHAN KETELAAR EN ZIJN JK ACOUSTICS

KLAAS FEENSTRA

Johan Ketelaar met een nieuwe aanwinst: een phono-voorversterker. "Er zit een symmetrisch versterkertje in met passieve RIAA-correctie, Maar de uitgang is toch asymmetrisch, want lang niet iedereen heeft symmetrische versterkeringen. Symmetrische verbindingen tussen voor- en eindversterkers hebben geen zin, vind ik. Maar bij heel lage spanningsjes kan het helpen de stoerpulsjes weg te halen..."

Al tweeëndertig jaar ontwerpt, bouwt en verkoopt Johan Ketelaar prachtige hifi-apparatuur. Zijn zaak in 't Harde, op de Veluwe, wordt bezocht door muzikliefhebbers die het neusje van de zalm wensen. Doordat Johan zich al die tijd heeft bezig gehouden met alle onderdelen van de hifi-keten, en dan ook nog in diverse prijssegmenten, is er een heel breed scala van audioproducten ontstaan.

Maar of het nu een paar 'Optima junior' luidsprekertjes is van € 650 of een set 'Ultimate' luidsprekers ad € 37.500... het moet goed zijn, in de ogen en oren van Johan. Want rommel verkoopt hij niet: geen goedkope rommel, en ook geen dure.

Johan Ketelaar is een grote man in de Nederlandse hifi-wereld. Zowel figuurlijk als letterlijk. En sommige van zijn producten zijn ook flink uit de kluiten gewassen. De 'Ultimate' luidspreker, bijvoorbeeld, is maar liefst 220 centimeter hoog. En weegt 170 kilo. De mono-eindversterkers zijn ook al van die zwaargewichten. Maar er zijn ook kleinere, lichtere producten in het assortiment, zoals de phono-versterkers of het lichtnetfilter. En om sommige andere producten terug te vinden moet je zelfs in een apparaat kijken: voor een modificatie van een versterker, bijvoorbeeld, of een verbetering van het analoge gedeelte van een CD-speler.

Kwaliteit mag wat kosten

Ter voorbereiding op het interview had ik de site van JK Acoustics bezocht www.jkacoustics.nl/portal/en daarbij

natuurlijk niet de prijslijst overgeslagen www.jkacoustics.nl/portal/prijslijst.pdf. Die laatste geeft in één oogopslag een opsomming van de vele producten die Johan Ketelaar zelf produceert. Daarnaast verkoopt hij, samen met zijn zoon Marthijn, ook nog - al dan niet gemodificeerde - producten van andere fabrikanten.

Maar we gingen natuurlijk niet naar 't Harde omdat daar een dealer zit van ClearAudio, Marantz en Denon, maar om wat JK Acoustics maakt wat het is: een perfectionistisch en innovatief bedrijfje met eigen opvattingen qua techniek en heel hoge opvattingen omtrent kwaliteit. Diverse producten van Johan Ketelaar c.s. - zoals de Optima Junior en de nieuwe Style luidsprekers - kunnen ongetwijfeld niet alleen qua weergavekwaliteit maar ook qua prijs/kwaliteitverhouding heel goed concurreren met de producten van snelle, liefdeloze massafabricage die we in veel hifi-winkels aantreffen.

Maar sommige andere prijzen in de prijslijst van JK Acoustics zijn voor eenvoudige werkende mensen zoals uw schrijver erg hoog. Tè hoog, zelfs: iemand als ik zou bijvoorbeeld zo'n prachtige JK Acoustics Ultimate set nooit kunnen betalen.

En mijn krenterigheid - de wrange vrucht van een absoluut en levenslang durend onvermogen om geld van enige omvang en betekenis te verdienen - zou er wel voor zorgen dat ik zulke prijzen zelfs niet zou willen betalen, wanneer ik er onverwachts toch 'n keer de centjes voor bij elkaar had.

"Het is allemaal wel prachtig spul, hoor, van Johan Ketelaar," zou ik dan denken, "maar het kan ook héél mooi en héél goed voor veel minder geld!"

Remkes beeld & geluid

Aalsterweg 108 5615 CJ Eindhoven tel 040 - 223 37 90 fax 040 - 223 37 91

www.remkesbeeldengeluid.nl e-mail info@remkesbeeldengeluid.nl

Ik ben echter geen maatstaf in deze aangelegenheid. U mag er natuurlijk best heel anders over denken. En als u dat doet bent u vast niet de enige. Er zijn kennelijk heel wat enthousiaste liefhebbers van goed geluid die wèl over voldoende aards slijk beschikken en die dat maar wat graag bij Johan Ketelaar – of bij onze eerdere geïnterviewden zoals Aalt-Jouk van den Hul, Bert Doppenberg, Willem van de Brug van Array, Eddy Driessen van Pluto e.a. – omruilen voor heel mooie en bovendien heel exclusieve audio-apparatuur. "Alle waar naar zijn geld", zegt men wel. En de perfectionist die dat als axioma heeft aangenomen, kan vervolgens eigenlijk alleen maar genoegen nemen met het duurste. Want dat is dan toch ook onvermijdelijk het bèste? Voor mensen met voldoende en liefst nog 'gemakkelijk verdiend' geld is 'te duur' eigenlijk alleen maar iets waar je veel geld voor hebt betaald, maar wat je daarna toch teleurstelt. Zelfs goedkope zoi kan op die manier 'duur' zijn. In die zin zijn de producten van Johan Ketelaar wel flink geprijsd, maar niet 'duur'. Want het is wel allemaal prachtige kwaliteit. De spullen van JK Acoustics zullen je niet teleurstellen. Verder ben je natuurlijk verzekerd van de beste en meest deskundige service die je maar kunt bedenken, als er iets mis of onduidelijk mocht zijn. Maar dat mag ook wel, ja...

't Harde

"Wat opvallend, dat zoveel van deze audio-prominenten de Veluwe hebben opgezocht," dacht ik tijdens de rit naar 't Harde. "Aalt-Jouk ging naar Vaasen, bij Apeldoorn. Bert naar Nunspeet. En Johan dus naar 't Harde. Eddy en Willem zitten respectievelijk in Twente en Brabant... zou het samenhangen met zandgrond, wellicht?" Weinig zinvolle vragen, dus, om aan jezelf te stellen.

Bij het naderen van 't Harde kwamen warme herinneringen aan mijn militaire diensttijd naar boven. Lang, heel lang geleden: lichting 69-1. "Héé bolle, ouwe hap hier, hoor! Beetje respect, huh?!" Veldlopen in de mooie natuur, de stormbaan en de sportvelden, het instructiebad in Wezep... Leuke tijd, hoor, als dienstplichtig sergeant l.o.- en sportinstructeur. Misschien wel juist doordat het zo lang geleden was, En we waren nog jong...

En dan, aan de Parkweg die het tomtommetje feilloos vond, is daar opeens het riant pand van JK Acoustics. Prachtig audiospeelgoed voor de ramen. Glimmende draaitafels die aan complexe boorinstallaties of petrochemische krakers doen denken, en weinig lijken op de eenvoudige bakken waar wij, ouderen, vroeger mee speelden – en waar we stiekem wellicht nog stééds mee spelen(!): de Thorens'en, de Dual's, de Denon's, de Micro Seiki's.

De ontmoeting met Johan in zijn zaak annex luister-ruimte is een hernieuwde kennismaking. Want we kennen elkaar nog van heel vroeger. We herinneren ons hoe we ooit, uitgedaagd door wijlen Henri van Hessen (TransTec, importeur van o.m. Quad), in 't Harde probeerden, door middel van heel snel ompluggen, gehoormatig verschillen tussen A- en AB-klasse versterkers vast te stellen. En hoe Nico Disselkoen – toen importeur van Elipson luidsprekers – daarbij hielp.

Wij blijken niet eens zoveel van elkaar te verschillen, Johan en ik.

We houden beiden van vintage Jaguars, bijvoorbeeld. (Ik droom van ze, en hij rijdt er in...)

Marten Toonder / MC Studio's / Audioscript

"Mijn vader had een winkeltje dat nu en dan materiaal leverde aan de studio's van Marten Toonder en MC. Lampen, kabels, enzovoorts," vertelt Johan Ketelaar.

"Zo ben ik daar binnengerold. Ik begon bij Dick van der Meer in de opnamestudio in Nederhorst den Berg, vlak bij Weesp. In een kasteeltje.

Ik heb nog meegewerkt aan het geluid van de Bommeltekenfilm "Als je begrijpt wat ik bedoel..."

Nadat ik van school was gegaan – dat was Rens & Rens, een destijds bekende particuliere school voor radio en electronica – ging ik naar de technische dienst van importeur Audioscript in Loosdrecht.

Daar was de heer Jan Cluysenaer toen directeur. En ik werkte samen met ondermeer Nico Vis. Ik vraag me af hoe het met hem is... 'k Heb veel van hem geleerd, destijds. Audioscript importeerde ondermeer Luxman, Bowers & Wilkins, Stax, Micro Seiki, Sugden.

Als er nieuwe producten kwamen, met name uit Japan, dan zetten we ze op de pijnbank. We regelden alles af en zonodig brachten we modificaties aan. Want bij Audioscript moest het altijd allemaal zo goed mogelijk zijn."

AudiTrade, TransTec, Audioscript: ze zijn er niet meer...

De grote importeurs van die dagen (AudiTrade: Leak, Thorens, Ortofon – TransTec: Quad, KEF, ADC, Nakamichi – en Audioscript)... ze zijn er allemaal niet meer.

Maar JK Acoustics is er nog wèl. Springlevend! Gelukkig maar. In de winkel / showroom / luisterruimte zien we, naast de vele JK Acoustics producten, ondermeer apparatuur van Marantz, met een stickertje er op dat aangeeft dat er een JK Acoustics modificatie is aangebracht.

"Bij de CD-spelers halen we de transiëntvorming weg. Dat doen we door een buffertrapje aan te brengen – 1x versterking – waar we een filter omheen bouwen met een bepaald kantelpunt.

TERRAZZO Any FIDELITY
Outstanding in Sound and Design

Showroom/Atelier op afspraak
Kantsingel 14d
5349 AJ Oss
+31-412-633111
+31-622263487
www.taf-oss.nl
"Het stenen tijdperk anno nu!"

Royal Excalibur Extrema Vaganza

Voor grote inspanningen is nu eenmaal veel energie nodig... Mono eindversterkers van JK Acoustics leveren die met groot gemak.

Vrijwel alle fabrikanten – zelfs die van heel dure CD-spe-
lers - gebruiken hiervoor een IC dat 100dB versterkt, dat ze
vervolgens terugkoppelen naar 1x versterking. En daardoor
krijg je impulsvervorming. Snelheidsvervorming, dus."

"Jitter is weer een ander verhaal! Dat is een digitale vervor-
ming die wordt veroorzaakt door een tijdsverschuiving.
Stel je voor dat er een opname is gemaakt van je hart, Van
die opname is een kopie gemaakt. En als je goed kijkt, zie
je dat de tijd een beetje is verschoven. Wanneer je van die
kopie weer een kopie maakt, verschuift de tijd opnieuw.
Wij vangen dat op door middel van een low-jitter print:
een soort pacemaker
Van Guido Tent krijg ik zijn gestuurde kristallen - VCO's

(Voltage Controlled Oscillators) – en die zetten wij hele-
maal naar eigen inzicht en bevinding in.
Hoe de anderen het doen, weet ik eigenlijk niet: we wis-
selen geen schema's uit.
Maar ik weet wel dat deze techniek de meest geavanceerde
hi-tec is die we in huis : multi-layer techniek in maar liefst
vier lagen ".

UcD

We kwamen de – oorspronkelijk door Philips – voor
audiofiële toepassingen verbeterde D-klasse versterking
al eerder tegen bij Bruno Putzeys, Hypex (Jan-Peter van
Amerongen), John van der Sluis (Hawk Audio), MM-Audio
(Martin Leemeijer) , maar nu ook als versterker van de bas-
sectie van de JK Acoustics luidsprekersystemen 'Ultimate'
en 'Ultimate junior'.

"Hypex modules leveren wonderbaarlijke versterkers,"
zegt Johan Ketelaar, "maar ze zijn niet goed genoeg voor
midden en hoog, vind ik. Ze zijn heel efficiënt en compact,
maar ik gebruik ze slechts tot 186Hz. Want ze halen het
in het midden en hoog qua geluidskwaliteit niet bij de
versterkers die wij zelf maken..."

Electro-magnetische instraling

We spraken nog over hoogfrequente magnetische instra-
ling, beste lezers. Net zoals we er bij Array over spraken.
Instraling die - wellicht of mogelijk, en indien mogelijk
zelfs ook waarschijnlijk - versterkers dwingt om – naast (of
boven òp) het hoorbare en dus ook genietbare audios-
pectrum - allerlei onhoorbare, hoogfrequente rommel te
versterken, die eigenlijk alleen maar afbreuk doet aan het
audiosignaal. Maar het inzetten van UcD voor de volle
audio-bandbreedte, met zijn beperkte bereik van gelijk-
stroom tot ca. 50kHz - en dus ook zijn natuurlijke elimi-
natie van hoogfrequente instralingproducten (if any!), lokt

Johan Ketelaar toch niet aan. Want het oor
van de meester beslist...

"Als we een versterker modificeren, zetten
we er bijvoorbeeld voeding-elco's in die we
zelf laten maken. Als die geplaatst zijn op
de plek waar de energie wordt gevraagd, -
dus bij eenvoudige versterkers op de collec-
tors van de eindtransistors - dan klinkt-ie
gewoon beter."

Op mijn vraag of zo'n gehoormatige verbe-
tering ook meetbaar is – met impulsmetin-
gen (bursts), met blokgolven e.d. – reageert
Johan met: "Nou zeg, je lijkt wel een

hifiCompany

Hoorne, 1911 BD Uitgeest www.hificompany.nl
T 0251-822448 info@hificompany.nl

Triple M audioshop

PinkFaun, Usher, Raysonic, Clear Audio, Avance, Luxman,
Grado, Hyperion, NOS Buizen, Michell, Avid, Dion Audio.

Gespecialiseerd in Modificatie en Reparatie

www.triplemaudioshop.nl van Deventerstraat 10 Rheden
info@triplemaudioshop.nl 0317-612358

Johan bij zijn Ultimate Junior luidspreker. De donkere zuil is het bascompartiment, waar in twee speciaal voor JK Acoustics gefabriceerde woofers symmetrisch werken. Het compartiment voor midden en hoog – een d'Appolito systeem – kan met klembeugels op elke gewenste hoogte aan de aluminium buizen worden vastgezet. "Want je moet kunnen horen dat een piano op de grond staat! Bij veel grote luidsprekers lijkt hij te zweven..." Op de voorgrond een Optima 3 Active uit 1984, die Johan op zolder aantrof met een defecte versterker en nu door een stagiair onderhanden wordt genomen.

technie! Waarom zou je dat willen meten? Er zijn zo veel dingen in de audio die ik al helemaal niet meer meet. Als het beter klinkt, dan is het dus beter!

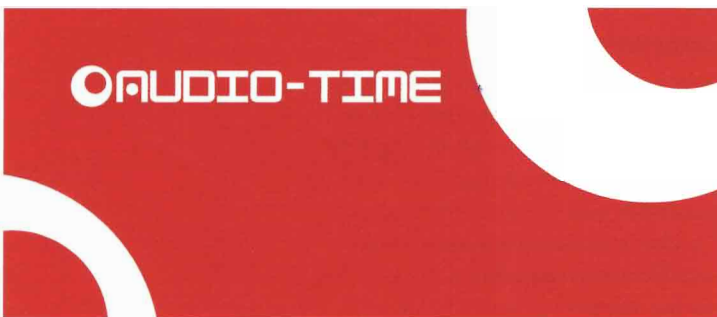
Soms proberen mensen een slechte basweergave te verbeteren met allerlei akoestische maatregelen, terwijl de oplossing heel eenvoudig ligt in eindversterkers met een betere controle. Het kan zijn dat de problemen dan meteen zijn opgelost."

Luisteren: Ultimate Junior luidspreker

We luisteren tenslotte naar de muziek van Dmitri Dmitrijevitsj Sjostakovitsj, via de Ultimate Junior luidsprekers met hun ingebouwde Hypex UcD basversterkers, de Ultimate serie voor- en eindversterkers en wat dies meer zij. En we luisteren naar Herman van Veen: "Zijn laatste goede opname: daarna kwamen de digitale megtafels...", vertelt Johan. Het klinkt goed. Héél goed.

Het stralen van de blazers! Het knagen en knorren van de bassen en celli! Het zijgige van de violen en het tinke-lende aanslaan van de triangel... Prachtig! In complexe bas- en celli-lijnen op excessieve luidheid, met name in combinatie met zware percussie (trom, pauken), lijkt nu en dan iets van de analytische doortekening verloren te gaan... nàh. Dat zullen de nog grotere, nog zwaardere, nog ruimer gevoede broers van € 37.500,- per set ongetwijfeld nog een streepje beter klaarspelen.

JK Acoustics. Iedereen die het perfecte geluid zoekt, zou er eens naar toe moeten! Vooral wanneer geld niet de hoofdrol speelt...

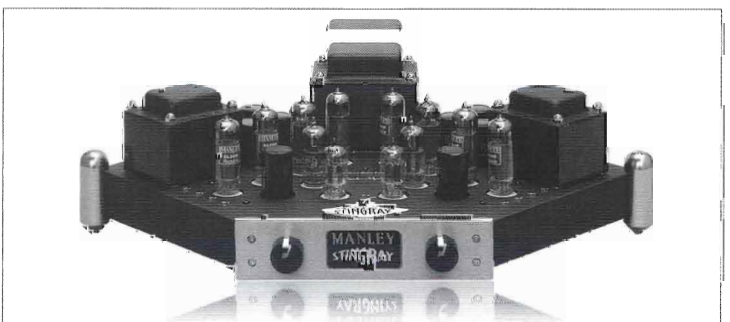

Van Duppen Audio
 Industriestraat 17A Horst (L) - www.van-duppen.nl - info@van-duppen.nl
Open vanaf medio November
 MERIDIAN HEGEL FURUTECH NÖRDOST Duppen

into surround
 Toonaangevend in
 HiFi en Home Theater
 Kijk voor all onze merken en meer informatie op onze webshop.
www.intosurround.nl

XTZ
 Sugden Audio
 Electrocompaniet
 Focal
 Monitor Audio
 Inakustik
 Cambridge Audio
 Panasonic
 Epson
 Onkyo
 Advance Acoustic
 Canton
 Amphion
 Definitive Tech
 Kingpin

Audiospecialist
Alfred Visser
 Kerkstraat 68 9285 TB Buitenpost
 T +31(0)511-541560 F +31(0)511-541474
www.alfredvisser.nl

Manley Stingray

- 20Watt Triode / 40 Watt UltraLinear omschakelbaar
- Recording output
- 2 x Subwoofer output
- Tapeloop (insert) via bypass schakelaar

€ 2.570,00

- Beta Audio • Almere • tel. +31 (0)36 5350047 •
- www.betaaudio.nl • info@betaaudio.nl •